

Verslag Deskundigengroep Dierziekten HPAI 27 oktober 2023

Aanwezig: Arjan Stegeman, Marieke Klaasen, Francisca Velkers, Gerdien van Schaik, Sjaak de Wit, Ron Fouchier en Denise Smit

Schriftelijke ronde: Roy Slaterus en Evelien Germeraad

De vorige bijeenkomst van de Deskundigengroep Dierziekten over vogelgriep was 19 september 2023. Sinds die tijd zijn er geen uitbraken met hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) geweest bij pluimveebedrijven in Nederland en is er in september en oktober geen HPAI H5 virus aangetoond in wilde vogels.

De Deskundigengroep Dierziekten wordt gevraagd naar een risicobeoordeling van de huidige situatie, zowel op landelijk niveau als ook op regionaal niveau (de 20 regio's; zie figuur).

Vragen

1. HPAI-situatie

a. Hoe duidt u de huidige HPAI-situatie onder wilde vogels, wilde zoogdieren en gehouden vogels in Nederland en de EU?

De situatie onder wilde vogels lijkt net als de vorige keer rustig, zowel in Nederland als in Europa. Er worden betrekkelijk weinig meldingen gedaan van dode watervogels. Wel worden relatief veel dode Alken en Zeekoeten gevonden aan de kust, maar voor zover bekend wordt deze verhoogde sterfte niet veroorzaakt door vogelgriep. Bij het Erasmus MC zijn geen positieve bevindingen geweest in de afgelopen vier weken. Bij het WBVR zijn er in september en oktober 2023 geen wilde vogels en zoogdieren positief getest voor HPAI H5 virus. In Europa zijn iets minder meldingen van vogelgriep binnengekomen onder wilde vogels dan in de periode voorafgaand aan de vorige beoordeling. De 'BB'-variant is nog steeds het type virus dat voornamelijk rondgaat. De vogeltrek is inmiddels vol op stoom en tot nu toe zijn er geen signalen die wijzen op de introductie van een nieuwe virusvariant in Europa. De meeste zomervogels, waaronder sterns, hebben onze regio inmiddels verlaten en een groot deel van de wintergasten is gearriveerd; in de afgelopen week arriveerden bijvoorbeeld veel ganzen. De laatste besmetting in Nederland op een pluimveebedrijf was afgelopen 24 juli. Afgelopen maand waren er weinig besmettingen bij pluimveebedrijven in Europa. De meest recente uitbraak was afgelopen 16 oktober in Polen.

b. Hoe verklaart u het verloop van de afgelopen vier weken?

Ondanks dat de vogeltrek in volle gang is, heeft dit niet tot besmettingen op pluimveebedrijven geleid en ook is geen verhoogde sterfte onder wilde vogels gemeld. De meest waarschijnlijke verklaring is dat de 'BB'-variant in ons deel van Europa in de afgelopen 4 weken nog steeds de dominant circulerende virusvariant was. Ook is de prevalentie ervan sinds de zomer steeds verder gedaald. Het wordt steeds duidelijker dat deze variant qua epidemiologie erg lijkt op de laagpathogene vogelgriep (LPAI) virussen van meeuwen ('BB'-variant). Dat betekent onder meer afnemende viruscirculatie vanaf het einde van de zomer, beperkte verspreiding naar eendachtige wilde vogels en laag risico op infectie van pluimveebedrijven. In de loop van volgend voorjaar zal de circulatie van de 'BB'-variant onder meeuwachtige naar verwachting weer toenemen.

c. Welke trend verwacht u in deze situatie de komende vier weken?

De vogeltrek is nog in volle gang, waarbij het maximale aantal overwinterende watervogels, waaronder diverse soorten zwanen, ganzen en eenden, veelal pas in december wordt bereikt. Wilde eendachtige, waaronder de smient, zijn vogelsoorten die de afgelopen jaren nieuwe varianten naar Europa hebben gebracht. De meeste smienten arriveren hier vanaf september, terwijl de meeste in november en december in Nederland aanwezig zijn. In recente jaren bleek deze soort, naast andere wilde eendachtige, vaak geïnfecteerd zonder dat het gepaard ging met ziekteverschijnselen en sterfte. Er wordt momenteel volop bemonsterd in deze soort om te onderzoeken of

sprake is van infectie bij smienten en zo ja met welke virusvariant. De eerste resultaten daarvan zullen half november bekend zijn. Het tot nu toe ontbreken van toegenomen sterfte onder eendachtige in Noordwest-Europa en het vooralsnog uitblijven van uitbraken onder pluimvee in Nederland stemt de deskundigengroep hoopvol. Echter, het is op dit moment te vroeg om te kunnen vaststellen of er al dan niet een nieuwe virusvariant zal gaan circuleren deze herfst en winter. De deskundigengroep voorziet dan ook twee mogelijke scenario's voor de komende 4 weken:

Scenario 1: de nu circulerende 'BB'-variant blijft de dominante variant. De circulatie zal dan in de komende maanden nog lager worden en naar verwachting in de loop van volgend jaar weer toenemen (met name als de meeuwachtige weer gaan broeden). Toegenomen infecties en sterfte bij eendachtige is dan niet te verwachten.

Scenario 2: met de wilde eendachtige komt een nieuwe 'eenden'-variant Europa en Nederland binnen, die zich verder verspreidt onder wilde vogels (met waarschijnlijk toegenomen sterfte in een aantal soorten) en tot een toename in blootstelling van pluimvee leidt.

Voorgaande jaren traden er vanaf de tweede helft van oktober de eerste besmettingen op bij pluimvee. Vaak bleek de H5-variant in de weken ervoor onder andere al aanwezig in smienten en was soms al sprake van toegenomen sterfte bij andere soorten. De resultaten van de bemonsterde smienten van de afgelopen weken zijn over ongeveer twee weken bekend. In eerdere jaren werd ook wel informatie vanuit Rusland verkregen over watervogels, maar in de huidige geopolitieke situatie ontbreekt deze informatie.

2. Geeft de ontwikkeling in de afgelopen weken aanleiding om de risicobeoordeling van 19 september jl. aan te passen? Kunt u het antwoord toelichten?

Indien we ons in scenario 1 bevinden blijft het risico op infectie van een pluimveebedrijf laag, met een matige onzekerheid. In dit scenario is de onzekerheid afgenomen ten opzichte van de vorige keer, omdat er meer aanwijzingen zijn dat de 'BB'-variant qua verspreiding veel gelijkenis vertoont met LPAI-virussen van meeuwen en dat deze stam moeilijk aanslaat bij pluimvee (zie vele gezonde uitloopkippen). In dit scenario is geen sprake van een nieuwe virusvariant in Nederland, iets wat we in eerdere jaren ook wel hebben gezien (meest recente jaar 2019).

Indien we ons in scenario 2 bevinden dan hebben we hoogstwaarschijnlijk weer te maken met een nieuwe 'eenden'-variant en zal er afhankelijk van de verspreiding van dit virus sprake zijn van een verhoogd tot (zeer) hoog risico op infectie van een of meer pluimveebedrijven in de komende vier weken. De onzekerheid omtrent dit scenario is groot.

De deskundigen zijn verdeeld over welk scenario zij het meest waarschijnlijk achten. Er zijn tot op heden nog geen aanwijzingen voor scenario 2, maar er zijn nog geen resultaten van onderzoek bij smienten bekend. Het boven genoemde onderzoek naar de smienten, waarvan de resultaten over twee weken worden verwacht, zal hierbij helpen. Indien er in de smienten geen nieuwe variant van het virus gevonden wordt, en in die periode ook geen toename van sterfte onder andere watervogels wordt waargenomen (hier en in omliggende landen) dan wordt scenario 1 zeer waarschijnlijk.

3. Hoe groot acht u op dit moment, tot aan de volgende risicobeoordeling over ongeveer vier weken, de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 19 september jl.?

a. in de regio's waar de ophokplicht niet van toepassing is?

b. in de regio's 7 en 10, waar de ophokplicht wel van toepassing is?

Momenteel is er geen aanleiding op basis van virusverspreiding om onderscheid te maken in de verschillende regio's, bovengenoemde inschatting geldt dus landelijk.

In voorgaande jaren werd de ophokplicht stapsgewijs ingetrokken. Dit gebeurde voor verschillende regio's in Nederland in de loop van enkele weken. Momenteel geldt de ophokplicht nog in regio's 7 en 10 waar het pluimveedichte gebied de Gelderse Vallei in ligt.

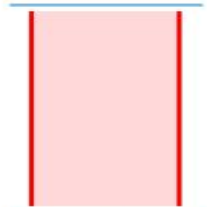
4. Hoe groot beoordeelt u de kans en de onzekerheid van deze kans op een vogelgriepbesmetting van een pluimveebedrijf in de regio's (zie bijlage van de indeling van NL in 20 regio's), voor zover die kans in een specifieke regio afwijkt van de kans die u bij vraag 3 hebt geschat. Kunt u ook aangeven hoe u tot deze beoordeling bent gekomen:
- a. in de regio's waar de ophokplicht niet van toepassing is?
 - b. in regio's 7 en 10, waar de ophokplicht wel van toepassing is?

De bovengenoemde scenario's gelden landelijk. Met de huidige kennis is het introductierisico in verschillende regio's gelijk. Het risico in scenario 1 is voor alle regio's laag is en het risico in scenario 2 voor alle regio's hoog. Hierbij tekent de deskundigengroep wel aan dat in scenario 2, na een primaire introductie vanuit wilde vogels de kans op secundaire transmissie tussen bedrijven groter is in regio's 7 en 10 dan in de andere regio's.

Compartimenten Nederland

Legenda

□ Compartimenten

Auteur: Geert
Datum: 17-11-2021
Schaal (A3): 1:1.625.496

Verspreidingskaart
E2 - Aan de kaart kunnen geen rechten ontleend
worden. Gegevens uit de Geosplanner.
© GIS Competence Center - Militaire van E2